

2 Ikke-teknisk Resumé

Dette kapitel er et resumé af den samlede miljørapport. Rapporten indeholder en VVM-redegørelse for vindmølleprojektet og en miljøvurdering af de tilhørende forslag til kommuneplantillæg og lokalplan, som skal muliggøre opstilling af 10 vindmøller ved Sdr. Omme.

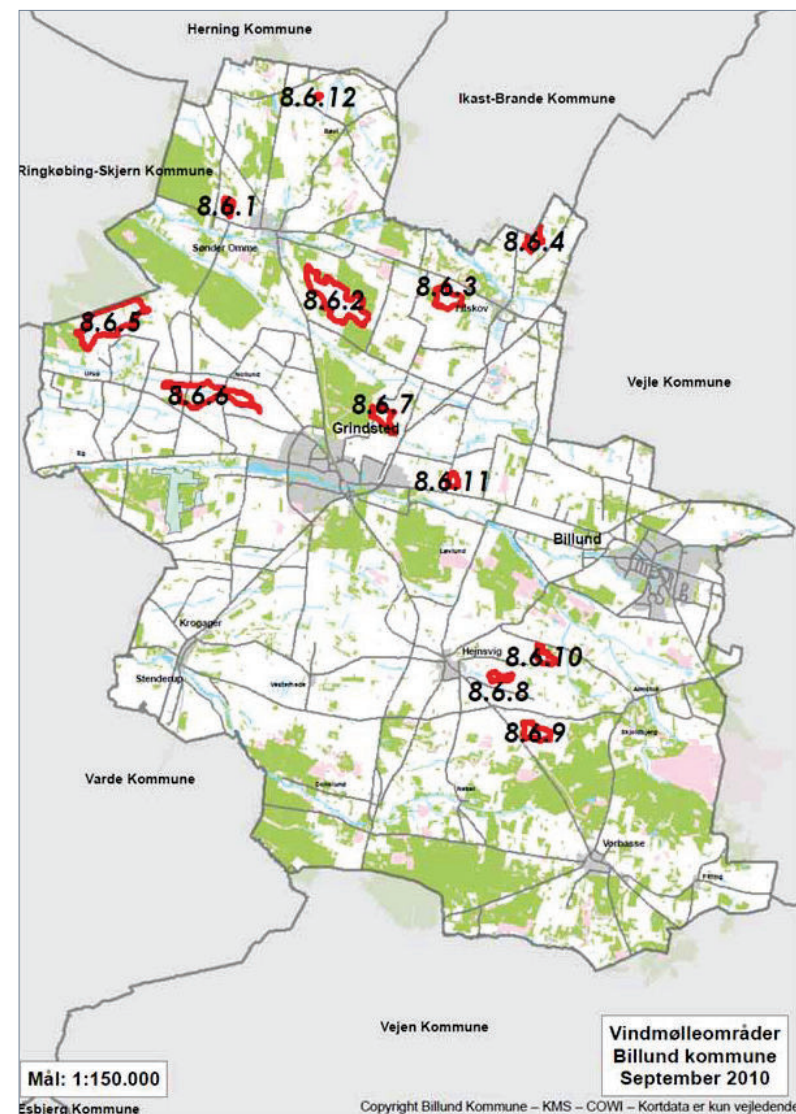
I dette kapitel gives en kortfattet beskrivelse af projektet og konklusioner om påvirkninger af miljøet som følge af projektet.

2.1 Projektbeskrivelse

Området ved Statsfængslet ved Sønder Omme er i Billund Kommunes vindmølleplan udlagt til vindmøller (område 8.6.2), som led i kommunens generelle planer om at udbygge produktionen af vedvarende energi,

Billund Kommune har på baggrund af en konkret ansøgning fra European Wind Investment AVS (EWI) igangsat planlægningen af en ny vindmøllepark på statens arealer ved Statsfængslet i Sdr. Omme. Hovedforslaget er et projekt med 10 møller på 2 parallelle og lige rækker med 6 møller i den ene række og 4 møller i den anden række. Der er ens afstand mellem møllerne. Der er ikke foretaget en miljøvurdering af alternative opstillinger.

Figur 2-1:
Potentielle vindmølleområder i Billund Kommune.
Vindmølleområdet ved Statsfængslet i Sdr. Omme er område 8.6.2.

Figur 2-2:
 Luftfoto af vindmøller ved Sdr. Omme (10 Vestas V 112 møller med en totalhøjde på 149,9 meter). Vindmølleområdet og adgangsveje er indtegnet.

Billund Kommune har truffet afgørelse om, at projektet er VVM-pligtigt. VVM er en forkortelse for Vurdering af Virkninger på Miljøet. Formålet med VVM er at vurdere – og om muligt undgå, mindske eller kompensere for – miljømæssige konsekvenser ved projektet. VVM skal bidrage til at informere og inddrage offentligheden i beslutningsprocessen, og grundlaget er denne miljørapport.

Sideløbende med VVM skal der laves forslag til kommuneplantillæg med retningslinjer for projektet og en lokalplan med detaljer om arealudnyttelsen. Miljørapporten skal samme med kommuneplantillæg og lokalplan i 8 ugers offentlig høring, inden Byrådet eventuelt kan give tilladelse til opstilling af møllerne.

Kommuneplantillægget vil tage udgangspunkt i Billund Kommunes vindmølleplan fra 2010 og de retningslinjer for vindmøller, der allerede foreligger i Kommuneplan 2009-2021 med de eventuelle ændringer, der vil fremgå af kommuneplantillægget.

Møllerne skal have et ensartet udseende med samme vingspænd. Møllerne er alle Vestas møller af typen V112 3,0 MW. De vil med et vingspænd på 112 meter og en tårnhøjde på 94 meter få en totalhøjde på 149,5 meter ved en funda-

menttop placeret 20 cm under terræn. Hver mølle har en effekt på 3,08 MW. Der er ikke truffet endelig beslutning om valg af møllefabrikat og mølle-type, men møllerne vil ikke blive højere end en Vestas V 112 mølle.

Opstilling af de 10 møller kan mindske Danmarks årlige CO₂-udledning med ca. 70.000 ton og bidrager samtidig til at øge andelen af vedvarende energikilder. CO₂-effekten svarer til omkring 7.800 gennemsnitsdanskernes udledning eller CO₂-bindingen i 5.000 ha ny skov over 20-25 år. Møllerne kan dække strømforbruget i ca. 20.800 boliger. Endvidere vil møllerne bidrage til at reducere udledningen til atmosfæren af svovl og andre partikler fra f.eks. kulfyrede kraftværker til gavn for folkesundheden.

Alle adgangsveje og konstruktionsfaciliteter til vindmøllerne vil være færdigbyggede før opstillingen begynder. Der anvendes i vid udstrækning eksisterende veje til opstillingen af møllerne, og den overordnede adgang til mølleområdet sker fra Vilhelmsmindevej, Birkebæk Allé og Simmelvej. I selve mølleområdet etableres nye permanente adgangsveje med diverse stikveje til de enkelte møller, kranpladser omkring hver mølle og et fælles målerhus og transformerstation. Veje anlægges

med en bredde på ca. 5,5 meter med en belægning af grus. Veje og vendepladser samt arbejdsarealer udføres med mindst muligt arealforbrug, og kun i det omfang det er nødvendigt for driften af vindmøllerne eller landbrugsdriften.

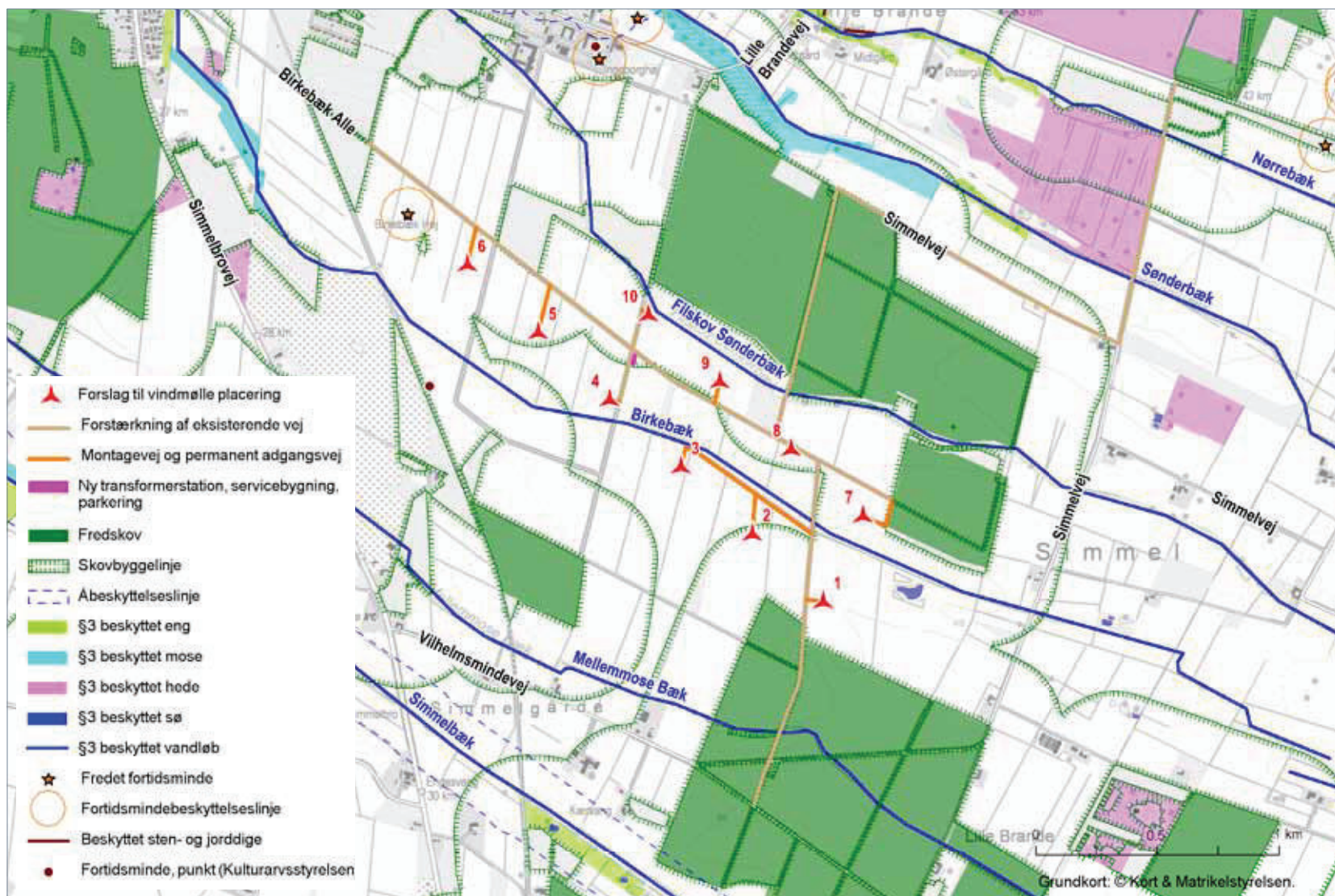
Selve anlægsfasen vil vare 3-5 måneder. I denne periode kan der forekomme støj fra tung trafik og under etablering af fundament, kranpladser og adgangsveje. Møllerne vil være automatisk betjente og fjernovervågede, men der vil være behov for serviceeftersyn 1-2 gange årligt. Der vil derfor være meget lidt trafik og støj forbundet med drift og vedligeholdelse, når møllerne først er opstillet.

Landbrugsdriften i området vil fortsætte uden for selve møllefundamenterne og vejområdet.

Møllerne har en levetid på 20-25 år. Når driften indstilles, skal møllerne og de tilhørende anlæg fjernes, og materialerne genbruges. Møllerne kan også udskiftes med nye, når de gamle er udtjent.

2.2 Temaer i miljørapporten

Det ansøgte projekt har været offentliggjort med et debatoplæg på Billund Kommunes hjemmeside og i lokalaviser i perioden fra 24. maj til 10. juni 2011 en debatfase. Her fik alle borgere, forenin-

Figur 2-3:
Oversigtskort med miljømæssige bindinger i vindmølleområde ved Sdr. Omme. Kortet er vist med de 10 møller og adgangsveje

ger, interesseorganisationer og andre myndigheder mulighed for at komme med forslag og ideer til indholdet i miljørapporten. I forbindelse med debatfasen holdt EWII et borgermøde d. 24. maj 2011 på Sdr. Omme Kro. Desuden har EWII oprettet en hjemmeside for projektet med informationer om projektet og indlagt mulighed for dialog med borgerne www.sdromme.ewii.dk/. I debatfasen kom der i alt 6 høringssvar. De indkomne forslag og ideer er indarbejdet i miljørapporten i det omfang, de er vurderet relevante for miljøvurderingen af Billund Kommune.

Høringssvarene fra borgerne omhandler påvirkninger med støj, herunder lavfrekvent støj, og skygge- og blinkeffekter. Endvidere er der udtrykt ønske om en vurdering af påvirkningen af dyrelivet i området og hensynet til de rekreative interesser, især langs naturstien ved den nedlagte jernbane. Også adgangsveje og trafikforhold i området både under og efter anlægsfasen ønskes belyst, ligesom samspillet med andre møller i området og påvirkning af radio og tv signaler ønskes belyst. Desuden ønskes den visuelle påvirkning af kirker i området belyst.

Mange af de foreslåede temaer til VVM-redegørelsen er lovpligtige at miljøvurdere, men særlige te-

maer og vinkler kan inddrages. Efter en administrativ og behandling af høringssvarene har Billund Kommune besluttet at følgende ideer og forslag skal inddrages i VVM-redegørelsen sammen med de lovpligtige temaer.

- Vurdering af støj og skygge, herunder nyeste viden og krav til lavfrekvent støj og beregningsforudsætninger.
- Landskabsvurdering, bl.a. baseret på visualiseringer af møllerne fra 12 særligt udvalgte foto-punkter omkring mølleområdet fra nærzone, mellemzone og fjernzone. Visualiseringerne skal kunne ses sammen med fotos uden møller og skal vise møllerne ved Sdr. Omme sammen med eksisterende møller og planlagte møller inden for en afstand af 28 x møllehøjden.
- Vurdering af visuelle påvirkninger af kirker, bl.a. på baggrund af visualiseringer.
- Vurdering af påvirkninger af natur, herunder flagermus, fugle og vildt samt vandløb i projektområdet, herunder problematik i forhold til udvaskning af okker til vandløb.

- Der beskrives kun et hovedforslag med 10 møller, der er i overensstemmelse med plangrundlaget for området.

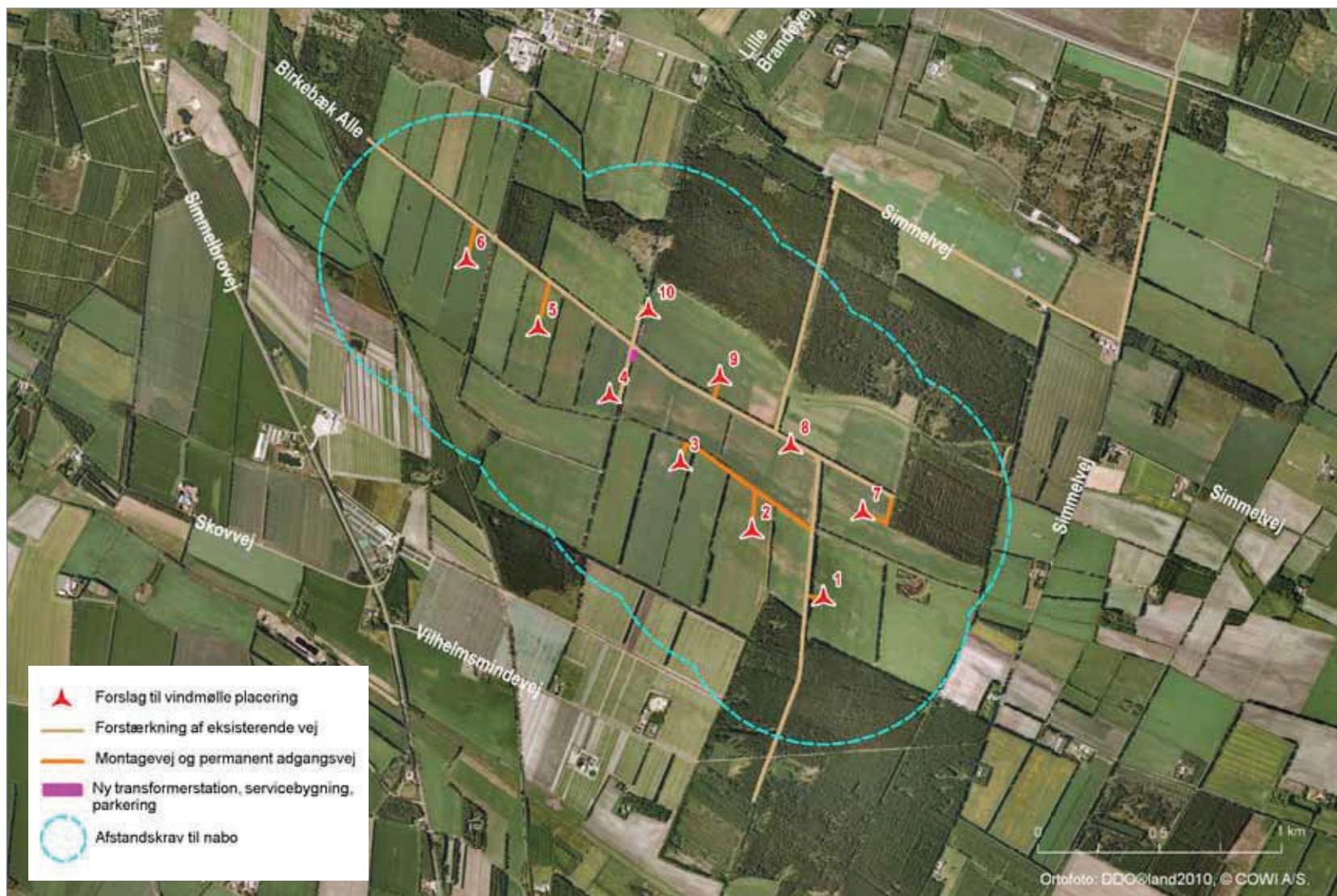
Reglerne om værditabsordning, den grønne ordning og køb af anparter jf. Lov om Vedvarende Energi (VE-loven) nævnes og kommenteres i VVM-redegørelsen men afklares i praksis i andet regi end i VVM-redegørelsen.

2.2.1 Mennesker, sundhed og samfund

I forbindelse med vurderingen af virkningen er det særligt gener for naboer, der skal belyses. Vindmøllecirkulæret fastsætter et krav om, at afstanden mellem møller og nabobeboelser skal være minimum 4 gange møllens totalhøjde. Det svarer til 600 meter for alle møller. Bestemmelsen er fastsat for at forbygge, at naboer påvirkes væsentligt. Den nærmeste bolig med beboelse ligger 727 meter fra nærmeste mølle. Møllerne overholder derfor afstandskravet ved alle nabobeboelser.

Støj og skygge

Beregningerne viser, at grænseværdierne for støj på 44 dB(A) ved vindhastigheder på 8 m/s og 42 dB(A) ved vindhastigheder på 6 m/s er overholdt ved samtlige naboer, og derfor påvirker projektet ikke naboer væsentligt med støj. Støjniveauet ved

Figur 2-4:
 Luftfoto af vindmøller ved Sdr. Omme (10 Vestas V 112 møller med en totalhøjde på 149,9 meter). Vindmølleområdet og adgangsveje er indtegnet sammen med afstandskravet til nabobeboelser på 600 meter omkring hver mølle.

de enkelte naboejendomme er mindst 2 dB lavere end grænseværdierne, og der er generelt god margin til grænseværdierne på naboejendommene. Der er ikke taget hensyn til, om der er bevoksning eller andet mellem møllen og beboelsesejendom, som vil medvirke til at reducere støjen yderligere. Desuden vil der være perioder, hvor møllerne står stille og perioder, hvor vinden bærer støjen i andre retninger. Der er således ikke tale om en vedvarende støj på den enkelte naboejendom.

Der er gennemført undersøgelser af lavfrekvent støj fra vindmøller, og ingen af disse undersøgelser påviser, at der er særlige problemer med lavfrekvent støj fra vindmøller. Resultaterne er beskrevet i Deltas rapport om lavfrekvent støj fra store vindmøller (Delta, 2010). Miljøstyrelsen har hidtil vurderet, at vindmøller, der overholder grænserne for almindelig støj, ikke giver højere lavfrekvent støj end den anbefalede grænse på 20 dB. Den 3. november 2011 fremlagde Miljøstyrelsen et udkast til en ny bekendtgørelse om støj fra vindmøller. Bekendtgørelsen fastsætter ved lov, at den lavfrekvente støj fra vindmøller indendørs i beboelse i det åbne land eller indendørs i områder til støjfølsom arealanvendelse ikke må overstige 20 dB ved

en vindhastighed på 8 m/s og 6 m/s. Mølletypen i indeværende projekt vil kunne overholde kravene til lavfrekvent støj, hvis den kommende bekendtgørelse om støj fra vindmøller vedtages med høringsudkastets krav og beregningsmetoder.

I anlægsfasen vil støjfølsomme områder i nærheden af adgangsvejene blive belastet af støj fra tunge transportere. Da der er tale om en belastning af begrænset varighed (3-5 måneder) med et begrænset antal transportere pr. dag og med aktiviteter hovedsagelig i dagtimerne, vil støjbelastningen medføre begrænsede gener for naboerne. Støj fra entreprenørmaskiner udgør erfaringsmæssigt 40 dB i en afstand af 300 meter og er derfor ikke en væsentlig støjbelastning.

På grund af afstanden på over 3,5 km mellem de planlagte møller ved Sdr. Omme, eksisterende møller og planlagte møller ved Kolstrupvej vurderes der ikke at være kumulativ støjefekt ved boliger beliggende mellem de eksisterende og planlagte møller. Sandsynligvis vil møllerne ved Sdr. Omme i perioder kunne høres samtidig med periodisk støj fra en nærliggende skydebane og Grindsted Speedway Klubs baner på Blåbjergvej.

En vindmølle kaster skygge, når solen skinner. I blæsevejr med solskin vil et areal i omgivelserne blive ramt af roterende skygger fra vingerne. Der er ikke fastsat bindende danske grænseværdier for generne fra skyggekast, men Miljøministeriet anbefaler, at nabobeboelser ikke påføres skyggekast i mere end 10 timer om året beregnet som reel skyggetid. Der er ikke taget hensyn til, om der er bevoksning eller andet mellem møllen og beboelsesejendom, som vil medvirke til at reducere perioden med skyggekast yderligere. Hvis flere møller giver skyggekast ved en nabobeboelse på forskellige tidspunkter, er det det samlede antal (reelle) timer med skyggekast, der er beregnet. Beregninger viser, at der kan være en overskridelse af de 10 timer på 4 naboejendomme. Der vil blive installeret et system i de vindmøller, som giver generne – et såkaldt skyggestop, som afbryder driften af møllerne i relevante perioder, så de 10 timers skyggetid pr. år ikke overskrides på nogen ejendom.

Farven på vindmøllerne har et glanstal på mindre end 30. Det vurderes derfor, at refleksioner fra vindmøllerne ikke vil medføre væsentlige gener for naboerne.

Figur 2-5:
Skove og levende hegn
præger selve
vindmølleområdet.

Trafik og sikkerhed

Projektforslaget vurderes ikke at give anledning til problemer med trafiksikkerhed og nærhed til større veje. Vejdirektoratet har fastsat vejledende afstandskrav for vindmøller til overordnede veje, som skal være minimum 1 gange totalhøjden af møllen (pga. risiko for nedblæsning af isstykker og visuel forstyrrelse). Tidligere var kravet 1,7 gange

totalhøjden af møllen eller mindst 250 m. Der er godt 1 km til hovedvej 28 mod vest, og over 2 km til hovedvej 473 mod nord fra nærmeste mølle. På en stor del af hovedvej 28 vil møllerne ikke være synlige på grund af levende hegn og plantager langs vejen. En visualisering af møllerne fra hovedvej 411, ca. 10 km nord for mølleområdet, viser, at møllerne vil være synlige i kørselsretningen mod

sydvest, men på grund af den store afstand vurderes det ikke at udgøre et problem for trafiksikkerheden.

Så længe en vindmølle er i drift vil regelmæssig vedligeholdelse og service af vindmøllerne sikre, at skader af sikkerhedsmæssig betydning begrænses mest muligt. Risikoen for havari og afkast af is fra møllevingerne vurderes at være meget lille, og møllerne udgør ikke en sikkerhedsrisiko for befolkningen, heller ikke ved færdsel på stien langs den nedlagte jernbane.

I blæsevejr er der vibrationer i hele møllens konstruktion, men disse vibrationer er uskadelige, fordi møllerne er dimensioneret til at optage dem. Slitage eller fejl på gear og lejer kan forøge vibrationerne i møllen, men eventuelle fejl overvåges og rettes løbende. Ifølge Delta er der ingen videnskabelige beviser for, at moderne vindmøller kan forårsage følelige vibrationer i boliger, eller at der er en helbredsrisiko herved.

Af hensyn til flysikkerheden har Trafikstyrelsen meddelt, at møllerne ved Sdr. Omme skal markeres med lavintensivt fast rødt lys, der er aktiveret konstant. Der er således ikke tale om blinkende lys.

Erhverv

En ophævelse af landbrugspligten i forbindelse med en udstykning af arealer til fundamenter, arbejdsarealer og evt. tilkørselsveje vil kræve Jordbrugskommissionens tilladelse. Det er et meget lille areal, der udgår af landbrugsdrift, og det vurderes ikke som et væsentligt tab for landbrugserhvervet. Omkringliggende husdyrbrug eller jagtinteresser vil ikke blive påvirket af møllernes støj eller skygge.

Der er ingen større turismeerhverv i umiddelbar nærhed af vindmølleområdet eller infrastrukturplaner, som kan få betydning for området.

Radiokæder kan blive påvirket af vindmøller, som opstilles i eller i nærheden af sigtelinjer mellem sendemasterne. Telia har meddelt, at de har en radiokæde, der løber igennem mølleområdet, og deres signaler kan blive påvirket af møllerne. Der findes en løsning i samarbejde med Telia. Vindmøllerne vurderes ikke at ville forringe sendeforholdene for radioamatører. IT- og Telestyrelsen oplyser, at vindmøller sandsynligvis slet ikke påvirker de frekvenser som anvendes af radioamatører.

Økonomiske forhold

Ifølge Loven om fremme af vedvarende energi (VE-loven) skal EWII udbyde 20 % af vindmølleprojek-

tet i lokalområdet til netto kostpris. Såfremt de 20 % ikke bliver erhvervet indenfor en radius af 4,5 km af møllerne, vil de blive udbudt til beboere i hele Billund Kommune. Der vil blive informeret nærmere om dette på et borgermøde i offentlighedsfasen.

Kommunen kan, med udgangspunkt i de offentliggjorte forslag til kommuneplantillæg eller forslag til lokalplan om opstilling af nye vindmøller, ansøge Energinet.dk om tilsagn om tilskud til aktiviteter omfattet af VE-loven. I dette projekt vil det svare til et samlet beløb på ca. 2,7 mio. kr. Der kan gives tilsagn om tilskud til aktiviteter på bygninger og anlæg, som ejes af kommunen, og bygninger og anlæg, som ejes af en forening eller lignende og benyttes til offentlige formål. Endvidere kan der gives tilsagn om tilskud til kulturelle og informative aktiviteter i lokale foreninger m.v. med henblik på at fremme accepten af udnyttelsen af vedvarende energikilder i kommunen.

Et andet punkt i VE-loven er værditabsordningen. Værditabsordningen kan søges af de naboer, som ved projektets gennemførelse forventer at få en varig værdiforringelse af deres ejendom. Der vil blive afholdt borgermøde i høringsfasen, hvor der bliver informeret om muligheden for at søge om værditabsberstatning.

2.2.2 Landskab, kulturhistorie og rekreative forhold

Landskab

Vindmølleområdet ligger udenfor udpegede landskabsområder i kommuneplanen. Selve vindmølleområdet er præget af mange levende hegn og større plantageområder med især nåletræer. Resultatet er, at de enkelte markflader fremstår som små og lukkede rum i landskabet, hvor man kun pletvis har udsigt over området. Det gælder især nærområdet omkring vindmøllerne. Der er ikke nogen væsentlige tekniske anlæg i området. En mindre del anvendes til gartneri.

Nord og øst for området præges landskabet dels en række mindre skov- eller plantageområder, dels af mange læhegn, der oftest består af nåletræer i hegnsplantning langs vejene og i markskel. Når man bevæger sig gennem landskabet veksler oplevelsen mellem lukkede og delvist lukkede landskabsrum, mens lange udsyn og brede udsigter er forholdsvis sjældne.

Sydvest for vindmølleområdet er der færre hegn og plantageområder, og markfladerne er større. Her oplever man i højere grad et åbent landskab, som præges af lange udsyn og brede udsigter over det flade terræn. Der findes dog også enkelte

Figur 2-6:
Landskabet sydvest for vindmølleområdet har større skala og længere udsigt, og møllerne vil være synlige på lang afstand.

læhegn, der nogle steder skærmer for det lange udsyn. Her er der tale om et landskab i stor skala. Der findes et par eksisterende vindmølleområder ved Nollund og Urup, men ellers er området upåvirket af tekniske anlæg.

Den sammenfattende konklusion er, at møllerne i nærzonen vil være dominerende og kunne opfattes som et fremmedartet og teknisk landskabsselement, men møllerne vil mange steder vil være skjult bag levende hegn eller plantager.

I området mod nord og syd vil møllerne ligeledes ofte være skjult, og påvirkningen af landskabet vil være mindre betydeligt, blandt andet fordi der er tale om et varieret og overordnet robust landskab. Dog vil samspillet med det eksisterende mølleområde ved Filskov kunne betyde, at landskabet bliver mere teknisk præget end i dag.

Mod sydvest vil møllerne virke dominerende i et åbent landskab, der trods enkelte eksisterende møller overvejende opleves som uforstyrret og uden andre tekniske anlæg. Skalamæssigt kan landskabet dog godt bære møllerne.

I forhold til de beskyttede landskaber særligt i ådalene vil møllernes synlighed være varierende, men hvor de ses, vil de virke som et forstyrrende element i et ellers naturpræget og uforstyrret landskab. Møllerne vil normalt ikke kunne høres høres i ådale som f.eks. Omme ådal

Andre vindmøller

3 km øst for området ligger et eksisterende vindmølleområde med 6 mellemstore vindmøller, opstillet i to lige rækker. Herudover ligger et vindmølleområde ca. 5 km vest for området med fire vindmøller tilnærmelsesvist opstillet i et kvadrat.

Figur 2-7:
I forgrunden ses en visualisering af møller i det planlagte mølleområde ved Kolstrupvej, mens møllerne i projektforslaget ses i baggrunden.

Nærmeste planlagte vindmølleområde ligger 4 km sydøst for området, umiddelbart nord for Grindsted By ved Kolstrupvej.

Der vil være et meget begrænset visuelt samspil med vindmøllerne mod vest, dels på grund af afstanden, og dels på grund af de mange skær-

mende hegn og skov, også i den del af området. Derimod vil der være et væsentligt samspil med området mod øst. De eksisterende vindmøller står i den mest åbne del af landskabet, og derfor vil området flere steder være synligt sammen med de nye vindmøller. Set fra Filskov by vurderes det, at der kan være sammenfald, som vil styrke oplevel-

sen af et landskab domineret af vindmøller, men kun fra de områder, hvor levende hegn ikke dækker for udsigten.

På samme måde vil der i nogen grad være samspil med det planlagte område ved Kolstrupvej, som det ses af visualiseringen i figur 2-7. Afstan-

den mellem de to områder er dog så stor, at samspillet har en karakter hvor det nærmeste område klart vil dominere i skala over det fjernere område, og de to vindmølleområder vil opleves som adskilte områder.

Kulturhistorie

Kulturlandskabet i området er opstået indenfor de seneste hundrede år ved opdyrkning af heden og beplantning, og vurderes ikke at rumme væsentlige kulturhistoriske interesser. Der er således ikke udpeget bevaringsværdige kulturmiljøer indenfor undersøgelsesområdet. Projektet har ingen direkte påvirkning af kendte fund eller fortidsminder. Den vestlige adgangsvej til møllerne passerer tæt forbi beskyttelseszonen omkring den fredede gravhøj, Birkebæk Høj. Her skal det sikres, at eventuelle anlægsarbejder i forbindelse med forstærkning af vejen ikke påvirker fortidsmindet. Der er ingen beskyttede sten- eller jorddiger i projektområdet.

Indenfor en afstand af 6-7 km fra vindmøllerne findes der 4 kirker. Vindmøllers påvirkning af kirker hænger sammen med, at kirkerne ofte er fremtrædende og betydningsfulde landskabselementer. Denne position kan påvirkes, hvis vindmøllerne ses foran eller bag kirken. Tilsvarende kan udsigten fra kirkegården til et uforstyrret landskab have en værdi, som påvirkes negativt af vindmøller. Fra

kirkerne i Sdr. Omme og Filskov og deres nærområde vil møllerne ikke være synlige, eller de vil være meget lidt synlige. Synligheden vil være større om vinteren, når der ikke er blade på træerne. Fra Nollund Kirke vil der heller ikke fra kirke eller kirkegård være udsigt til møllerne. Fra markerne syd for kirken kan det ikke udelukkes, at kirken og møllerne vil kunne ses på samme tid. Blåhøj kirke ligger mere åbent og højere i landskabet, og det vurderes at møllerne vil være synlige fra kirken, men kirkegården skærmes mod syd af et levende hegn, som i høj grad vil begrænse synligheden.

Sønder Omme statsfængsels bygninger ligger for størsteparten bag hegnsplantninger, som skærmer for udsyn til møllerne. De østlige bygninger er dog mindre dækket, og herfra vil møllerne være synlige.

Møllerne vil være synlige fra dele af Omme Ådal, der er udpeget som bevaringsværdigt kulturmiljø. Det vil naturligvis påvirke den samlede landskabsoplevelse i ådalen, men virkningen i relation til de kulturhistoriske værdier i form af engvandingskanaler og sluser er ubetydelig.

Projektet omfatter udvidelse af en række eksisterende markveje til 5,5 meters bredde, samt anlæggelse af nye i tilsvarende bredde. Anlægsarbej-

det kan true de karakteristiske hegn som er definerende for kulturlandskabet i området. Det anbefales at sikre bevarelse af de eksisterende hegn.

Rekreative interesser

Påvirkningen af de rekreative interesser omfatter dels forholdet til den rekreative anvendelse af Omme Ådal, dels påvirkningen af cykelstierne på de nedlagte banestrækninger, og særligt Grindsted-Troldhede strækningen, som passerer tæt forbi de nye vindmøller.

I forhold til den rekreative anvendelse af Omme Ådal vurderes virkningen at være lille, idet vindmøllerne som tidligere nævnt vil være synlige mange steder i ådalen, men ikke fremstå dominerende. Man vil ikke kunne høre møllerne i ådalen.

Cykelstien på den nedlagte Grindsted-Troldhede jernbane passerer ca. 350 meter fra de nærmeste møller. Her vil møllerne opleves meget dominerende, og landskabsoplevelsen vil være væsentligt anderledes end i dag. Stien støjbelastes over en strækning på godt 1,5 km med mere end 42 dB(A) ved en vindhastighed på 6 m/s, og 44 dB(A) ved 8 m/s, som er støjgrænserne i forhold til boliger. Men da stien anvendes til transport og ikke til ophold, vurderes projektet ikke at være uforenelige med stiens formål. For nogle vil det endda kunne

opleves som en særlig attraktion at kunne komme tæt på så store landmøller.

2.2.3 Natur og vandmiljø

Vindmøllerne placeres ikke i et internationalt naturbeskyttelsesområde. Nærmeste Natura 2000 område er N85 "Hedeområderne ved Store Råbjerg", der udover at være udpeget som habitatområde (H74) også er udpeget som fuglebeskyttelsesområde (F48). N85 ligger ca. 11 km sydvest for projektområdet. Den foreløbige vurdering efter habitatbekendtgørelsen viser, at projektet ikke vil medføre væsentlige påvirkninger af de naturtyper og arter, som udgør udpegningsgrundlaget for de nærmeste Natura 2000-områder. Denne vurdering bygger særligt på den forholdsvist store afstand til de internationale naturbeskyttelsesområder og møllernes potentielle miljøpåvirkninger i forhold til udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne.

Møllerne opstilles på landbrugsjord i omdrift udenfor lokale beskyttede vand- og naturområder og fortidsminder. Nogle af møllerne ligger dog indenfor skovbyggelinjen, og opstilling af disse møller kræver kommunens dispensation fra skovbyggelinjen i mølleområdet. Møller og adgangsveje an-

lægges på landbrugsjord, der fortsat vil kunne dyrkes omkring møllerne. Særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter) kan forekomme i området, men deres yngle- eller rasteområder vil ikke blive påvirket. Det gælder også for arter af flagermus, der findes sparsomt i nærområdet.

Risikoen for kollisioner mellem fugle og vindmøller ved Sdr. Omme må anses for at være meget lille og mindre end ved mange af de eksisterende vindmølleplaceringer andre steder i landet. De foreslåede mølleplaceringer ligger ikke på vigtig en trækrute eller lignende og vil derfor heller ikke have nogen mærkbar barriereeffekt for fugle generelt. Det vurderes, at forstyrrelsen af lokale fugle vil være meget begrænset, da der ikke er kendte vigtige fuglelokaliteter i projektområdet, og at fødesøgningstræk sker i dagslys, hvor fuglene er i stand til at tage højde for vindmøllevinger. Det kan dog ikke udelukkes, at de almindeligt forekommende lokale fugle og overvintrende fugle, kan blive ramt af vindmøllerne, men der vil være tale om få individer og et begrænset antal i forhold til f.eks. trafikdræbte fugle. Vandfugle vil hovedsagelig opholde sig i søer, vandhuller og vandløb uden for vindmølleområdet og sjældent flyve i kollisionshøjde omkring møllerne.

I anlægsfasen vil der være periodisk forstyrrelse af dyrelivet i området, men i driftsfasen er det ikke forventeligt, at vildt som hare, fasan, rådyr, kronvildt og ræv og andre dyr vil lade sig skræmme af vindmøllerne, da de hurtigt vil vænne sig til møllerne. Til sammenligning kan henvises til, at vildtbestande kan opretholdes langs stærkt befærdede veje, når blot der er gode forhold for fødesøgning og ophold. I forhold til husdyr som heste eller køer i området er det i forlængelse af samme begrundelse forventeligt, at vil disse også vænne sig til vindmøllerne ret hurtigt inde i driftsfasen.

Området er okkerpotentielt, og sænkning af grundvandsstanden kan medføre udvaskning af okkerholdigt vand, der enten skal udledes på de omkringliggende marker eller renses inden udløb i vandløbene i projektområdet. Møllerne vil blive placeret længere væk end 10 meter fra vandløbsbrinkerne og vil ikke påvirke vandmiljøet lokalt eller regionalt.

2.2.4 Den videre proces

VVM-redegørelsen fremlægges til politisk behandling i Billund Kommune – sammen med forslaget til kommuneplantillæg og lokalplan. Herefter udsendes forslagene og VVM-rapporten i minimum 8

ugers offentlig høring, hvor borgerne får mulighed for at komme med bemærkninger til projektet.

Der vil endvidere i løbet af høringsperioden blive holdt et borgermøde om værditabsordningen og muligheden for køb af andele, hvor også resultaterne af VVM-redegørelsen fremlægges.

Høringsperioden forløber i 8 uger. Tidspunkt og sted for afholdelse af borgermøde vil blive offentliggjort.

Indkomne bemærkninger vil indgå i den afsluttende myndighedsbehandling af projektet.

Figur 2-8:
Nåletræsplantage omkring
mølleområdet.